

Ὁμιλία 22η

(Αποκ. 3, 9-13)

Ἡ ἐπιστολή πρὸς τὸν ἐπίσκοπο τῆς Φιλαδελφείας.

Ἡ ἀμοιβή τῆς ἱεραποστολῆς.

Ἡ τριπλή ὀνοματοθεσία.

Ἰδοὺ δίδωμι ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε.»¹

Συνεχίζουμε, ἀγαπητοί, τὴν ἀνάλυση τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν ἐπίσκοπο τῆς Φιλαδελφείας.

Ὁ ἐπίσκοπος τῆς Φιλαδελφείας, ὅπως λέγαμε πρὸς τῶν ἑορτῶν, εἶχε ἀσκήσει τὴν ἱεραποστολή πρὸς τοὺς ἔξω, δηλαδή πρὸς τοὺς ἐθνικούς, τοὺς εἰδωλολάτρες, καὶ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους πού ἀπιστοῦσαν.

Τελικά, ἡ ἱεραποστολή αὐτὴ πού εἶχε ἀσκήσει ὁ ἐπίσκοπος τῆς Φιλαδελφείας εἶχε καρπούς;

Ὅ,τι γίνεται στό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἀγαπητοί μου, εἶναι ἀδύνατον νά μὴν ἔχει καρπούς, διότι αὐτός ὁ Κύριος προστατεύει τό δικό του τό ἔργο.²

1. Ἀποκ. 3, 9.

2. Πλῆθος χωρίων τῆς Ἀγίας Γραφῆς ἀποδεικνύουν τὴν εὐλογία

Καί νά ἡ καρποφορία. Ἡ Συναγωγή, μένοντας στήν ἀπιστία της καί τήν ἀντιλογία της καί τήν ἐπιθετικότητα της κατά τῆς Ἐκκλησίας, καί χαρακτηριζόμενη ἀπό τόν Κύριο ὡς *συναγωγή τοῦ Σατανᾶ*,³ ἤδη λυγίζει. Κάποιοι Ἰουδαῖοι, πού δέν ἦταν καί λίγοι, ἐπιστρέφουν στόν Χριστό καί ἀναγνωρίζουν τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καί τόν ἐπίσκοπο τῆς Φιλαδελφείας.

Εἶναι ἀξιοπρόσεκτο ὅτι αὐτήν τή μερίδα τῶν Ἰουδαίων πού πίστεψαν τή δίνει στήν Ἐκκλησία ὁ ἴδιος ὁ Χριστός· γι' αὐτό καί λέει «*ἰδοὺ δίδωμι ἐκ τῆς συναγωγῆς*»· νά, σοῦ δίνω... ὅχι τήν συναγωγή, ἀλλά «*ἐκ τῆς συναγωγῆς*»· ὅχι ὅλους τοὺς Ἰουδαίους –γιατί δέν πίστεψαν ὅλοι– ἀλλά κάποιους ἀπό τοὺς Ἰουδαίους τῆς Συναγωγῆς.

«*Ἰδοὺ δίδωμι*»· ἐγώ, ὁ Ἰησοῦς, δίνω σ' ἐσένα.

Ὡστε ὁ κόπος τῆς ἱεραποστολῆς ἀνήκει στόν ἐπίσκοπο τῆς Φιλαδελφείας, ὁ δέ καρπός μένει πάντοτε δῶρο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Πόσο ἀληθινός εἶναι αὐτός ὁ λόγος!

Λέει ὁ 126ος ψαλμός: «*Εἰὰν μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες*»⁴. Ἐὰν δέν οἰκοδομήσῃ τόν οἶκο ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, μάταια κοπίασαν αὐτοὶ πού τόν οἰκοδομοῦν.

καί προστασία πού παρέχει ὁ Κύριος στοὺς ἐργάτες του, ὅπως καί στὰ ἔργα τους. Βλ. *Ψαλμ.* 51, 10, 57, 12, 117, 6-7, 126, 1, 127, 1-4. *Ἰερ.* 17, 8. *Ἠσ.* 66, 22. *Ματθ.* 13, 4-9, 18-23. *Ρωμ.* 8, 28. *Α΄ Θεσ.* 2, 1. *Ἐβρ.* 13, 6. *Β΄ Πέτρ.* 1, 8. κ.ἀ.

3. *Ἀποκ.* 2, 9. Πρβλ. π. Ἀθανασίου Μυτιληναίου, *Ἡ Ἀποκάλυψις*, Τόμ. Α΄, Ὁμιλία 12η, ἐκδ. Ἰ. Μ. Κομνηνείου, Στόμιον 2023.

4. *Ψαλμ.* 126, 1.

Ἀλλά καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφει στήν Α΄ Πρὸς Κορινθίους ἐπιστολή του: Ἐγὼ καί ὁ Ἀπολλῶς δουλέψαμε στό χωράφι τοῦ Θεοῦ· σπεύραμε, ὀργώσαμε, καλλιεργήσαμε, ποτίσαμε· ἐκεῖνος ὅμως πού θά αὐξήσει εἶναι ὁ Θεός· ὁ Θεός εἶναι ὁ αὐξάνων.⁵

Πραγματικά, ἀγαπητοί μου, κάθε ἔργο ἱεραποστολῆς, νά τό ξέρουμε, ἂν θέλουμε νά ἔχει μιά καρποφορία, θά πρέπει νά ὑπάρχει ὁ κόπος ὁ δικός μας καί ἡ εὐλογία τοῦ Χριστοῦ. Οὔτε μόνη ἡ εὐλογία τοῦ Χριστοῦ, ἐάν δέν κοπιᾶσουν οἱ ἐργάτες του, οὔτε μόνος ὁ κόπος τῶν ἐργατῶν, ἐάν δέν εὐλογήσει ὁ Χριστός. Γι' αὐτό, οἱ ἐπιτυχίες μας στό ἔργο τοῦ Χριστοῦ δέν εἶναι ἀπλῶς ἕνας καρπός κόπου ἢ ἐξυπνάδας, ἀλλά εἶναι τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ.⁶

Καί νά τώρα ἡ μεγάλη νίκη γιά τόν ἐπίσκοπο τῆς Φιλαδελφείας. Αὐτή ἡ μερίδα τῶν Ἰουδαίων πού πίστεψε καί πού πρῶτα ἦταν ἀντίθετη καί ἔβριζε καί δέν ἀποδεχόταν τήν Ἐκκλησία, τώρα ὄχι ἀπλῶς πιστεύει, ἀλλά κυριολεκτικῶς ἔρχεται νά προσπέσει στά πόδια τοῦ ἐπισκόπου καί νά τόν προσκυνήσει!

Μᾶς κάνει ἐντύπωση αὐτό πού λέει ὁ Κύριος: «ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἡξουσιν», θά τοὺς κάνω νά ἔρθουν, «καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου»⁷, μπροστά στά πόδια σου, «καὶ γνώσιν ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά

5. Α΄ Κορ. 3, 6.

6. Πρβλ. Ἰωάν. 15, 4-5.

7. Στό σημεῖο αὐτό φαίνεται πὼς ἡ τιμητικὴ προσκύνηση τῶν ἁγίων –ἐπισκόπων, ἱερέων κλπ– ὄχι μόνο ἐπιτρέπεται, ἀλλὰ καί ἐπιβάλλεται. Περί προσκυνήσεως, βλ. Ν. Σωτηροπούλου, Ἀντιχριστικὸν Ἐγχειρίδιον, ἐκδ. Ὁ Σταυρός, Ἀθῆναι 1978, σ. 184-197.

σε», καί νά γνωρίσουν ὅτι ἐγώ σέ ἀγάπησα, δηλαδή νά καταλάβουν ὅτι ὁ Θεός τώρα δέν ἀγαπᾷ τήν Συναγωγή ἀλλά τήν Ἐκκλησία.

Ἡ Συναγωγή ἔμεινε ἔρημη. Τό εἶχε πεῖ ὁ Κύριος· τό εἶχε πεῖ βλέποντας ἀπό τό ὄρος τῶν ἐλαιῶν τήν Ἱερουσαλήμ καί ἔκλαψε γι' αὐτήν καί εἶπε: «*Ἱερουσαλήμ Ἱερουσαλήμ, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου*» καί λοιπά· «*ἰδού ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος*»⁸. Ἔρημος! Ἀφήνεται ὁ οἶκος σας, τό σπίτι σας, ἡ πόλη σας, ἡ πατρίδα σας ἔρημη!

Κάποτε ὁ Θεός εἶχε τήν πρόνοιά του γύρω ἀπό τά σύνορά τους, γύρω ἀπό τά τείχη τῆς Ἱερουσαλήμ... πού τόσο ἐξυμνήθησαν τά τείχη αὐτά στούς Ψαλμούς, ἀλλά καί ἀπό ὁλόκληρη τήν Παλαιά Διαθήκη. Τό γιατί ἐξυμνήθηκαν... Βέβαια, μοιάζει παράξενο πῶς ἐξυμνοῦν-

8. *Ματθ.* 23,37-38. *Λουκᾶ* 13,34-35. Στήν Π.Δ. αὐτός πού εἶχε τόν ρόλο νά συγκεντρώνει τούς νεοσσούς, δηλαδή τά τέκνα τοῦ Θεοῦ, τόν Ἰσραήλ, ἦταν ὁ ἴδιος ὁ Θεός (*Δευτ.* 32, 11). Οἱ πτέρυγες τοῦ Θεοῦ προστάτευαν τόν λαό (*Ψαλμ.* 16, 8. 90, 4. *Ρούθ* 2, 12). Αὐτός μόνο μποροῦσε νά τόν ἐπισυνάξει σέ ἓνα μέρος, μετά ἀπό διασπορά (*Ψαλμ.* 146, 2. *Β' Μακ.* 2, 7). Ὅμως ὁ Ἰσραήλ ἀγνοοῦσε ἀπαξιωτικά τόν Θεό (*Παρ.* 1,24. *Δευτ.* 32, 15). Ὁ Ἰησοῦς Χριστός μᾶς ἀποκαλύπτει ἐδῶ, στήν Κ.Δ., ὅτι αὐτός πού συγκεντρῶνε τότε τούς νεοσσούς, τόν Ἰσραήλ, καί προστάτευε τόν λαό μέ τίς *πτεροῦγες* του καί μποροῦσε νά τόν συγκεντρώσει, ἦταν ὁ ἴδιος πρὶν ἀπό τήν ἐνανθρώπησή του. Οἱ Ἰσραηλῖτες ὅμως ἀρνήθηκαν νά μποῦν κάτω ἀπό τίς προστατευτικές του *πτεροῦγες*, καί πρὶν τήν ἐνανθρώπησή του καί μετά. Δηλαδή ὁ Ἰησοῦς Χριστός, βάσει τῶν ρόλων πού ἔχει καί βάσει τῶν ἐνεργειῶν του, ταυτίζεται μέ τόν Γιαχβέ, τόν Θεό τῆς Π.Δ.! Μάλιστα οἱ ἐκλεκτοί τοῦ Χριστοῦ στήν Κ.Δ., οἱ πιστοί τοῦ νέου Ἰσραήλ, τῆς Ἐκκλησίας, θά συναχθοῦν ἀπό τόν Χριστό, διά τῶν ἀγγέλων του, στό τέλος τῆς Ἱστορίας, καί θά ζοῦν αἰωνίως μέσα στήν μακαριότητά του (*Ματθ.* 24, 46).

ται τὰ τείχη. Ἀλλά δέν ἐξυμνοῦνται τὰ τείχη· ἐξυμνεῖται ὁ Θεός, πού προστατεύει τήν πόλη.⁹

Τώρα ὅμως; «ἰδοὺ ὁ οἶκος ὑμῶν ἀφίεται ἔρημος»! Τό καταπέτασμα τοῦ ναοῦ σχίστηκε, μέ τήν σταύρωση τοῦ Χριστοῦ,¹⁰ καί αὐτό σημαίνει ὅτι τό ἱερό¹¹ θά βεβηλωθεῖ, διότι ἔφυγε ὁ Θεός, ἔφυγε ἡ χάρη του. Αὐτό πιά δέν εἶναι παρὰ ἓνα κοινό οἰκοδόμημα· δέν ὑπάρχει πλέον ἐκεῖ ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ.

Ἔτσι, ὅσοι ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἔρθουν καί προσκυνήσουν στά πόδια σου, θά γνωρίσουν ὅτι ἐγώ σέ ἀγάπησα, ὡς Ἐκκλησία. Ὅχι ἐγώ ἀγάπησα ἐσένα, ἐπίσκοπε, ἀλλά ἀγάπησα ἐσένα, τήν Ἐκκλησία! Ἐδῶ εἶναι μία θαυμάσια ἀπολογητική θέση, ὅτι πλέον ὁ Κύριος, ὁ Γιαχβέ, πού εἶναι ὁ Θεός Λόγος, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, δέν ἀγαπᾷ πιά τήν Συναγωγή· ἀγαπᾷ τήν Ἐκκλησία.¹²

Θρίαμβος! θρίαμβος γιά τόν Χριστό, ἀλλά καί χαρά γιά τόν ἐπίσκοπο τῆς Φιλαδελφείας, πού τόσο κοπίασε! Εἶναι ἓνα πολύ σπουδαῖο μάθημα αὐτό γιά μᾶς, ἀγαπητοί μου, ὅτι πρέπει στό ἔργο τοῦ Θεοῦ, ὅσο τραχύ, ὅσο δύσκολο καί ἄν εἶναι, ὅσους πειρασμούς καί

9. Βλ. *Ψαλμ.* 50, 20. Ἡ Γραφή ἀγαπᾷ νά χρησιμοποιεῖ ἐκφραστικά λογοτεχνικά σχήματα. Ἐδῶ ἔχουμε τό σχῆμα τῆς *συνεκδοχῆς*, ἓνα ἀπό τὰ ὑποβλητικότερα σχήματα γιά ἐπίτευξη ζωηροῦ καί πυκνοῦ λόγου, κατά τό ὁποῖο ἓνας ὅρος ἀντικαθίσταται ἀπό ἓναν ἄλλο, μέ τόν ὁποῖο βρίσκεται σέ ἄμεση σχέση. Μᾶς προβάλλει, δηλαδή, ἓναν ὅρο (τὰ τείχη) ἀπό ἓνα ὁργανικό σύνολο (τήν θεία προστασία), παρακινώντας τή φαντασία μας νά συλλάβει καί τόν ἄλλο ὅρο, πού ὑποκρύπτεται καί ἀποσιωπᾶται (τόν Θεό).

10. Βλ. *Ματθ.* 27, 51. *Μᾶρκ.* 15, 38. *Λουκᾶ* 23, 45.

11. Βλ. *Ματθ.* 21, 12· 23. *Μᾶρκ.* 11, 15.

12. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τόν Ἰσραήλ μετετέθη πρὸς τόν νέον Ἰσραήλ, τήν Ἐκκλησίαν. (Π. Μπρατσιώτης, σ. 107)

ἂν παρεμβάλλει ὁ Διάβολος, πρέπει νά ὑπομένουμε καί νά ἐπιμένουμε σ' αὐτό. Ἐάν τό θέλετε, οἱ καρποί, γρήγορα ἤ ἄργά, θά φανοῦν. Ἐάν τό θέλετε, ἀκόμη, δέν εἶναι δικό μας θέμα, δική μας δουλειά νά θερίσουμε· ἡ δική μας δουλειά εἶναι νά δουλέψουμε σέ ὅποιονδῆποτε τομέα· στήν σπορά τοῦ ἁγροῦ τοῦ Θεοῦ, στήν καλλιέργεια καί ἀνάπτυξη τῶν φυτῶν, στόν θερισμό... ὅπου μᾶς καλέσει ὁ Χριστός. Τό θέμα εἶναι ὅτι ὅλη ἡ καρποφορία καί ἡ συναγωγή τοῦ καρποῦ τοῦ χωραφιοῦ στίς ἀποθήκες τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, δηλαδή ἡ ἐπιστρατευση πολιτῶν γιά τή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἔργο καθαρά τοῦ Χριστοῦ.¹³

Ὅσοι ἔχουν δουλέψει στό χωράφι τοῦ Θεοῦ μέ ὅποιονδῆποτε τρόπο, εἴτε ἐκτάκτως, βοηθώντας κάποιον πού συναντοῦν στόν δρόμο τῆς ζωῆς τους, εἴτε προγραμματισμένα, κάνοντας ἕνα κατηχητικό σχολεῖο, ἕναν κύκλο συμμελέτης Ἁγίας Γραφῆς, ἕνα κήρυγμα ἢ ὅτιδῆποτε ἄλλο, μπορεῖ νά ἔχουν δοκιμάσει –κι ἀσφαλῶς θά ἔχουν δοκιμάσει– αὐτά τά συναισθήματα τῆς χαρᾶς. Κάποτε δοκιμάζουν καί συναισθήματα ἀπογοητεύσεως· κάποτε καί μιᾶς βαθειᾶς ἀπογοητεύσεως! ἄλλά, παρά ταῦτα, μιᾶς βαθειᾶς χαρᾶς... μιᾶς χαρᾶς πού πολλές φορές εἶναι πίσω ἀπό τήν ἀπογοήτευση, ὅταν αὐτοί κάνουν σωστά τό ἔργο τοῦ Θεοῦ καί ξέρουν ὅτι ὁ Θεός τούς ἐπιστρατεύει νά εἶναι συνεργάτες του. Εἶναι πολύ σπουδαῖο αὐτό.

Αὕτή ἡ χαρά ἀπό τόν κόπο τῆς ἱεραποστολῆς, γιά τόν ἐπίσκοπο τῆς Φιλαδελφείας, ἀλλά καί γιά κάθε ἕναν πού κοπιᾶζει στό ἔργο τῆς ἱεραποστολῆς, εἶναι ἡ

13. Πρβλ. Α΄ Κορ. 3, 4-9.

πρώτη ἀμοιβή.¹⁴ Θά ἀκολουθήσουν ἄλλες δυό ἀμοιβές· νά ἡ δεύτερη –προσέξτε:

«Ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, καὶ γὰρ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.»¹⁵ Δηλαδή: Ἐπειδὴ φύλαξες μέ τὴν ὑπομονή τόν λόγο τῆς ἐντολῆς μου –πού εἶναι ἡ ἱεραποστολή– καί ἐγώ θά σέ φυλάξω τώρα ἀπό τὴν ὥρα ἐκείνη τῇ φοβερῇ, πού θά ἔρθει σέ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τῆς γῆς, τὴν ὥρα τοῦ φοβεροῦ πειρασμοῦ, πού θά δοκιμάσει καί θά πειράξει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

Ποιά εἶναι αὐτή ἡ ὥρα τοῦ πειρασμοῦ;

Κάποτε μᾶς ἐξαγγέλλεται ἓνα μελλοντικό κακό, τό ὅποιο βεβαίως πρέπει νά περιμένουμε. Ὁ σκοπός πού ἐξαγγέλλεται τό κακό δέν εἶναι παρὰ ἡ προετοιμασία μας, κατὰ τό «ἡτοιμάσθην καὶ οὐκ ἔταράχθην»¹⁶, πού λέει ὁ 118ος Ψαλμός. Νά τό ξέρετε αὐτό· πρέπει νά εἵμαστε ἔτοιμοι. Ἐνα ὄπλο τοῦ Διαβόλου εἶναι ὁ αἰφνιδιασμός· νά μᾶς αἰφνιδιάζει. Ἐμεῖς ὅμως πρέπει νά εἵμαστε ἐτοιμασμένοι γιὰ κάθε πειρασμό, ὅποιονδήποτε πειρασμό· καί ὅταν ἔλθει, νά ποῦμε: *Τόν περιμέναμε... τόν ξέραμε.*¹⁷

14. Βλ. Ἰωάν. 4, 36: «Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει ..., ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων».

15. Ἀποκ. 3, 10.

16. Ψαλμ. 118, 60.

17. Ἀπὸ τῆ σιγῆς πού κάποιοι γίνεται Χριστιανός, μπαίνει σέ ἓναν διαρκή πόλεμο, καί πρέπει νά εἶναι ἐτοιμοπόλεμος. Αὐτό λέει καί ὁ μέγας Ἀθανάσιος: «Τέκνον, εἰ προσέρχῃ δουλεύειν τῷ Κυρίῳ, ἐτοίμασον τὴν ψυχὴν σου εἰς πειρασμόν· καὶ τοῦτο μελετῶν διαπαντὸς ἐν ταῖς ἐφόδοις οὐκ ἔταραπτόμην, ἅτε μεμελετηκῶς αὐτὰς φέρειν γενναίως.» (PG 27, 489D). Βλ. Σοφ. Σολ. 2, 1.

Ἄν θέλετε, γιά νά τό μεταφέρω σέ μιά πολεμική περίπτωση, ἓνα ὄπλο τοῦ ἐχθροῦ εἶναι ὁ αἰφνιδιασμός. Γι' αὐτό, τί πρέπει νά ὑπάρχει; Νά ὑπάρχει προετοιμασία καί ἀναμονή ἐπιθέσεως. Ὅταν ὑπάρχει αὐτό, ὅταν θά λέγαμε εἴμαστε μέ τό ὄπλο στό χέριο καί τό δάκτυλο στή σκανδάλη, τότε ἔχουμε μεγάλη πιθανότητα νά νικήσουμε. Γιατί; Διότι θά εἴμαστε ἔτοιμοι, θά ἀναμένουμε ἀπό στιγμή σέ στιγμή τήν ἐπίθεση. Ὅταν ὅμως κοιμόμαστε στό ἀντίσκηνό μας, καί τό ὄπλο μας τό βάλαμε ἐκεῖ πλάι, χωρίς κᾶν σφαῖρες μέσα, καί ἔρθει καί ἐπιπέσει ὁ ἐχθρός ἐπάνω στό ἀντίσκηνό μας, τότε...; Αὐτό εἶναι ὁ αἰφνιδιασμός. Μεταφέρετε το στόν πνευματικό τομέα, νά δεῖτε πῶς ἐπιπίπτει ἐπάνω μας ὁ Διάβολος, ὅταν δέν ἐτοιμαζόμαστε.

Λοιπόν· ποιά εἶναι αὕτη ἡ ὥρα τοῦ πειρασμοῦ πού πρόκειται νά ἔρθει σέ ὁλόκληρη τήν οἰκουμένη, καί δέν θά ἀφορᾷ μόνο στούς πιστούς, ἀλλά θά ἀφορᾷ σέ ὅλους τούς ἀνθρώπους;

Κατ' ἀρχάς, ὡς ὥρα πειρασμοῦ νοεῖται ὅλη ἡ περίοδος τῶν θλίψεων, ἡ ὁποία ξεκίνησε ἀπό τήν Α΄ Παρουσία τοῦ Χριστοῦ καί θά κορυφωθεῖ στίς παραμονές τῆς Β΄ Παρουσίας του.¹⁸

Θά εἶναι πειρασμός πού θά καλύπτει τούς πάντες, ἰδιαίτερος τούς Χριστιανούς. Θά εἶναι οἱ θλίψεις πού

18. «Ὡραν πειρασμοῦ, ἥ τὸν ἐπὶ Δομετιανοῦ διωγμὸν λέγει, δευτερον ὄντα μετὰ Νέρωνα, ὡς Εὐσέβιος ἱστορεῖ ὁ Παμφίλου· ὅτε καὶ αὐτὸς ὁ εὐαγγελιστὴς εἰς τὴν Πάτμον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Δομετιανοῦ κατεκρίθη· ἥ τὴν ἐπὶ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος ὑπὸ τοῦ Ἀντιχρίστου κατὰ Χριστιανῶν ἐσομένην παγκόσμιον, ἀναιροῦντος τοὺς Χριστιανούς.» (Αῤέθας, σ. 557). Βλ. Ἀνδρέα, σ. 248.

θά ἐπιφέρει ὁ Ἀντίχριστος, ὅπως καί οἱ ἄλλοι ἀντίχριστοι, γιατί, κατά τόν εὐαγγελιστή Ἰωάννη, «πολλοί ἀντίχριστοι γεγόνασιν»¹⁹, πολλοί ἀντίχριστοι ὑπάρχουν στόν κόσμο. Τότε οἱ θλίψεις αὐτές θά ἔχουν κορυφωθεῖ γιά ὅλους τούς ἀνθρώπους, ἰδιαίτερως γιά τούς Χριστιανούς. Ἀκόμα, θά ὑπάρχουν καί οἱ ἐπιπτώσεις αὐτῆς τῆς παρουσίας τοῦ Ἀντιχρίστου ὡς θεία τιμωρία ἀπό τήν παρανομία τοῦ Ἀντιχρίστου καί ὅσων ἀκολουθοῦν αὐτόν.²⁰

Τότε θά εἶναι –ὅπως λέει στό *Κατά Ματθαῖον* ὁ Κύριος– ἡ θλίψη ἡ μεγάλη, «οἷα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν οὐδ' οὐ μὴ γένηται»²¹, ἡ θλίψη ἡ μεγάλη, πού οὔτε ξανάγινε ποτέ, οὔτε πρόκειται νά ξαναγίνει. Φοβερή πρέπει νά εἶναι! Εἰκόνα αὐτῆς τῆς μεγάλης θλίψεως τῶν ἐσχάτων εἶναι ἡ θλίψη τῆς πολιορκίας τῆς Ἱερουσαλήμ ἀπό τόν Τίτο. Εἰκόνα εἶναι! τότε

19. Α' Ἰωάν. 2, 18.

20. Πολλοί Πατέρες περιγράφουν μέ τά μελανότερα χρώματα τίς θλίψεις αὐτές. Βλ. Ἐφραίμ Σύρου, *Λόγος εἰς τήν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, καί περὶ συντελείας τοῦ κόσμου, καί εἰς τήν παρουσίαν τοῦ Ἀντιχρίστου*, τόμ. Δ', ἐκδ. Τό περιβόλι τῆς Παναγίας, Θεσσαλονίκη 1992. Οἰκουμενίου, *Ἑρμηνεῖα τῆς Ἀποκαλύψεως*, VIII. Ἀνδρέα Καισαρείας, ΙΗ', ΙΘ', ΚΓ', ΚΕ', PG 106. Ἀρθέα, ΙΗ', ΚΓ', ΚΕ', ΚΗ', ΜΖ', ΜΗ', PG 106. Ρωμανοῦ, *Εἰς τήν Β' Παρουσίαν*, Ι', ΙΓ', ΙΔ'. Θεοφύλακτος Βουλγαρίας, *Εἰς τὸ Κατὰ Λουκᾶν*, PG 123. Ἰππολύτου Ρώμης, *Εἰς τὸν Δανιήλ*, ΒΕΠΕΣ 6, 197-222, 276-295. Ἀγ. Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, *Εἰς τὸ Κατὰ Λουκᾶν*, ΚΑ', ΕΠΕ 26. Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, *Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως, Περὶ τοῦ Ἀντιχρίστου*, 99, PG 94. Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, *Κατήχησις Φωτιζομένων*, ΙΕ', PG 33, 569-916, ΕΠΕ 120-169. κ. ἄ.. Ἐπίσης βλ. Βασιλείου Ταμιωλάκη, *Ἡ διδασκαλία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας γιά τόν Ἀντίχριστο*, Θεσσαλονίκη 2012.

21. *Ματθ.* 24, 21-29. *Μάρκ.* 13, 19. *Ἀποκ.* 7, 14.

πού μανάδες από τήν πεῖνα ἔφαγαν τά παιδιά τους!²² Εἰκόνα! Πόσο φοβερή πρέπει νά εἶναι ἐκεῖνη ἡ θλίψη τῶν ἐσχάτων ἡμερῶν...!

Θά εἶναι καί πειρασμός πίστεως καί πειρασμός ἡθικοῦ βίου –προσέξτε! μήν πεῖτε ὅτι εἶναι μακριά αὐτά τά πράγματα. Τό κακό θά ὠριμάζει ὡς ἀδικία, ὡς ἔγκλημα, ὡς πόλεμοι –αὐτό πού εἶπε ὁ Κύριος: «μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων»²³ – ὡς πεῖνα καί ὡς ἀσθένειες –«καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοί»²⁴, πού εἶπε ὁ Κύριος– καί ὡς ποικίλες ἀκαταστασίες –ἡ λέξη χρησιμοποιεῖται ἀπό τόν ἴδιο τόν Κύριο.²⁵ Καί τό σπουδαῖο: ὁ Κύριος δέν θά φαίνεται πουθενά!²⁶ Τότε –τό εἶχε πεῖ ὁ Κύριος– πολλοί θά σκανδαλισθοῦν σ' ἐμένα.²⁷

Ἦδη στήν ἐποχή μας σκανδαλίζονται οἱ ἄνθρωποι καί λένε ἐκεῖνο πού ἤδη εἶχε πεῖ ὁ Κύριος. *Ποῦ εἶναι ὁ Χριστός; Ποῦ εἶναι ὁ Θεός; Ἄν ὑπάρχει ὁ Θεός, δέν βλέπει τά χάλια πού ὑπάρχουν πάνω στή γῆ; Ἐάν ὁ Χριστός εἶναι Θεός, γιατί δέν βάζει μία τάξη στήν Ἐκκλησίᾳ του; γιατί δέν βάζει μία τάξη στόν κόσμο; Ποῦ εἶναι ὁ Χριστός; Αὐτός εἶναι ὁ πειρασμός. Δέν ὑπάρ-*

22. Βλ. Josephus Flavius, *Ἱστορία τοῦ ἰουδαϊκοῦ πολέμου*, Βιβλίον C', III, 4, σ. 65: «Γυνή τις τῶν ὑπὲρ τὸν Ἰορδάνην κατοικούντων, ... μετὰ τοῦ λοιποῦ πλήθους εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καταφυγοῦσα συνεπολιορκεῖτο, ... κτείνει τὸν υἱόν, ἔπειτ' ὀπτήσασα, τὸ μὲν ἥμισυ κατεσθίει, τὸ δὲ λοιπὸν κατακαλύψασα ἐφύλαττεν...».

23. *Ματθ.* 24, 6.

24. *Ματθ.* 24, 7.

25. Βλ. *Λουκᾶ* 21, 9.

26. Βλ. *Λουκᾶ* 17, 22.

27. Βλ. *Ματθ.* 24, 5· 10· 24, 26, 31. *Μᾶρκ.* 13, 6. *Μᾶρκ.* 14, 27.

χει αὐτός ὁ πειρασμός; Δέν λέγονται αὐτά τά λόγια; Κατά κόρον! λέγονται διαρκῶς.

Ἀγαπητοί μου, καί αὐτήν τή στιγμή μέσα στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὑπάρχουν φοβερές καταστάσεις. Καί ὅταν λέμε Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἐμεῖς εἴμαστε. Προσέξτε: ἐμεῖς εἴμαστε ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ! Δέν εἶναι... οἱ ἄλλοι· ἐμεῖς εἴμαστε. Ὑπάρχουν φοβερό χάος, ἄβυσσος κακοῦ. Ἀφάνταστα μεγάλο κακό ὑπάρχει στούς Χριστιανούς μας, λαό καί κληρο! Διότι καί ὁ ἱερέας Χριστιανός εἶναι, καί ὁ λαϊκός Χριστιανός εἶναι· γι' αὐτό εἶπα στούς Χριστιανούς μας, λαό καί κληρο. Ἀβυσσος κακοῦ ὑπάρχει!

Λοιπόν, τό ξέρετε ὅτι δίνουμε εἰς ἑαυτούς καί ἀλλήλους τήν εἰκόνα ὅτι ὁ Χριστός δέν εἶναι Θεός; Κι ὅτι δέν εἶναι Θεός, ἐπειδή ἀπουσιάζει ἀπό τό προσκήνιο τῆς Ἐκκλησίας του; Ποῦ εἶναι ὁ Χριστός; Δέν βλέπει τί γίνεται; Δέν βλέπει πεῖνες, πολέμους, κακά, ἀδικίες...; Δέν βλέπει; Δέν βλέπει, ἀκόμη, μέσ στήν Ἐκκλησία νά ὀργιάζει τό κακό, καί νά μή τό τιμωρεῖ; Αὐτός εἶναι ὁ πρῶτος πειρασμός.

Ὁ Χριστός τό εἶπε ὡς ἐξῆς: «*ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν*»²⁸. Ποιῶν «*πολλῶν*»; Ὅχι τῶν ἐθνικῶν, δηλαδή τῶν εἰδωλολατρῶν, ἀλλά τῶν Χριστιανῶν! Θά ψυχρανθεῖ ἡ ἀγάπη τους. Καί τότε θά σκανδαλίζονται οἱ ἄνθρωποι καί θά λένε: Αὐτός; Δέν βλέπεις τί κάνει αὐτός, ὁ ἐγωῖστής, ὁ φαταούλας –νά τό πῶ ἔτσι μέ μία λαϊκή ἔκφραση–, αὐτός πού σέ ἐκμεταλλεύεται, αὐτός πού προσπαθεῖ νά πλουτίσει μέ κάθε τρόπο; Αὐτός

28. *Μαθ.* 24, 12.

δέν ἔχει ἀπάνω του ἵχνος ἀγάπης καί ζεστασιά καρδιᾶς, δέν ἔχει τίποτα... εἶναι στυγνός ἐκμεταλλευτής! Καί πηγαίνει καί στήν ἐκκλησία! Δεῖτε τον πῶς πηγαίνει!... Ἔτσι θά σκανδαλίζονται οἱ ἄνθρωποι καί θά τά βάζουν μέ τόν Χριστό. Τό ἓνα εἶναι αὐτό. Θά λένε οἱ ἄνθρωποι: Ὁ Χριστός ἀπέτυχε! Τόν ἀποδοκιμάζουμε τόν Χριστό, τόν βάζουμε στήν ἄκρη!

Γιατί, λέτε, ἔχουμε ἀνθιση τῆς ἀθεΐας; Τί εἶναι ἐκεῖνο πού δίνει τροφή, λίπασμα στήν ἀθεΐα, σέ μιὰ παγκόσμια κλίμακα, ἰδίως στόν χριστιανικό κόσμο; Τί λέτε ὅτι εἶναι; Εἶναι ἀκριβῶς αὐτό· εἶναι ἡ κρίση πού περνοῦν οἱ Χριστιανοί· εἶναι ὁ ξεπεσμός τῆς ἀγάπης. Ὁ μεγάλος τρώει τόν μικρό, εἴτε ἄνθρωπος εἶναι εἴτε κράτος εἶναι· ὁ μεγάλος ἐκμεταλλεύεται τόν μικρό καί παίζει ποικίλα παιγνίδια ἐμπορικῶν συμφερόντων εἰς βάρος τοῦ μικροῦ. Ὅλα αὐτά γιατί; Διότι δέν ὑπάρχει ἀγάπη. Ξεφτίσαμε οἱ Χριστιανοί, περνᾶμε κρίση. Συνεπῶς λέμε: Δέν δεχόμαστε τόν Χριστό· τόν ἀποδοκιμάζουμε. Δέν εἶναι Θεός ὁ Χριστός. Ἀθεΐα λοιπόν!²⁹

Ποιός ὅμως θά μείνει ὀρθιος στήν πίστη τοῦ Χριστοῦ;

Βλέπετε ὅτι πολλές φορές στήν ἐποχή μας λένε ὅτι πρέπει μέ κάθε τρόπο νά φροντίσουμε νά φτιάξουμε τά πράγματα. Καί ἂν μέν πρέπει νά διορθώσουμε τά κακῶς κείμενα μέσ στήν Ἐκκλησία, εἶναι ἀναγκαιότατο, γιά νά μή χάνονται ψυχές· ἂν ὅμως πρέπει νά ἀνορθώ-

29. Ἡ ἔλλειψη τῆς ἀγάπης γεννάει τήν ἀθεΐα, τό γνήσιο τέκνο της, ἀφοῦ «ὁ Θεός ἀγάπη ἐστί, καί ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ μένει καί ὁ Θεός ἐν αὐτῷ» (Α΄ Ἰωάν. 4, 16). Βλ. Ἰωάν. 13, 34-35. 17, 11, καί Ἱ. Χρυσοστόμου, *Εἰς τὴν Πρὸς Ἑβραίους*, Γ΄, PG 63, 35.

σουμε τήν Ἐκκλησίᾳ μέ δεκανίκια, ὅπως εἶναι ἡ πολιτική, ὅπως ὁ πολιτισμός ἢ ἄλλα πράγματα, δηλαδή νά τήν ἀνορθώσουμε μέ πολιτιστικές ἢ πολιτικές ἐκδηλώσεις, ἀποτύχαμε οἰκτρά! λάθος! Ὁ Χριστός εἶπε τοῦτο: Ὅταν θά ξανάρθω, θά βρῶ τήν πίστη στή γῆ; Ἕνα ἐρώτημα· τό θέτει ἐρωτηματικά. «Πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὐρήσει τήν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;»³⁰, δηλαδή θά βρεῖ Χριστιανούς ὄρθιους στήν πίστη;

Ἀγαπητοί μου, πῶς τό αἰσθάνεστε αὐτό; Πεῖτε μου, πῶς τό αἰσθάνεστε; Θά θέλατε νά μείνουμε ὄρθιοι στήν πίστη; Εἶμαι σίγουρος ὅτι ὅλοι μας αὐτὴ τὴ στιγμή –ὅλοι μας!– θά λέγαμε ἀπὸ τήν καρδιά μας: *Μά καί βέβαια θέλουμε νά μείνουμε ὄρθιοι στήν πίστη!*

Προσέξτε ὅμως. Δέν εἶναι ἀρκετό νά ποῦμε *θέλω νά μείνω ὄρθιος στήν πίστη*· πρέπει νά δημιουργήσουμε καί τίς προϋποθέσεις. Πρέπει νά βαθύνουμε πολύ στὸν λόγο τοῦ Θεοῦ. Πρέπει νά ἀποκτήσουμε πολύ βαθιὰ γνωριμία τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ, ὥστε ὅταν θά ἔρθει ὁ πειρασμός, τό οἰκοδόμημα τῆς πίστεώς μας νά μὴν πέσει. Καί ὁ πειρασμός θά ἔρθει σάν δυνατὴ βροχὴ πάνω στήν οἰκοδομή, στό σπίτι τῆς πίστεώς μας! θά ἔρθει κι ἀπὸ τὰ πλάγια σάν ἄνεμος! θά ἔρθει κι ἀπὸ τὰ θεμέλια σάν ποτάμια! καί πρέπει τό οἰκοδόμημα τῆς πίστεώς μας νά μὴν πέσει! Αὐτό θά πεῖ *μένω ὄρθιος*. Γιά νά μὴν πέσει ὅμως, σημαίνει ὅτι εἶναι στηριγμένο ἐπάνω στήν πέτρα πού λέγεται Χριστός.³¹ Αὐτό σημαίνει ὅτι ἔχω προσωπικὴ γνωριμία μέ τὸν Χριστό! Τόν

30. Λουκᾶ 18, 8.

31. Βλ. *Ματθ.* 16, 18. Πρβλ. *Δαν.* 2, 34. *Πράξ.* 4, 11. *Α΄ Κορ.* 10, 4. *Α΄ Πέτρ.* 2, 7.

γνωρίζω τόν Χριστό, τόν ζῶ τόν Χριστό, ξέρω ποιός εἶναι ὁ Χριστός, καί ὄχι ἀπλῶς μόνο τόν βλέπω στήν εἰκόνα ἢ ἔχω διαβάσει ἀπό μιᾶ φυλλάδα κάτι γιά τόν Χριστό. Ἀλλιῶς, ἀγαπητοί μου, μόλις ἔρθει ἡ πρώτη βροχούλα –τί ρεύματα καί τί ποτάμια λέμε...– ἡ πρώτη βροχούλα, ἡ πρώτη πνοή τοῦ ἀνέμου, τότε σάν ἄχυρο θά μᾶς πάρει καί θά μᾶς σωριάσει καί θά μᾶς τσαλαβουτήσει!³²

Λοιπόν, ὄρθιοι! Ἀλλά, γιά νά μείνουμε ὄρθιοι, θεμελιωμένοι στήν πέτρα, στή γνωριμία μας μέ τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, ξαναλέω, αὕτη ἡ γνωριμία προϋποθέτει δουλειά! δουλειά! δουλειά! Τό θέμα τῆς πίστεως δέν εἶναι μιᾶ ὑπόθεση τυχαία· δέν εἶναι μιᾶ ὑπόθεση ἀκαδημαϊκή· δέν εἶναι ὅπως πάω στό καφενεῖο γιά νά περάσω τήν ὥρα μου, κι ἂν δέν πάω ἐκεῖ, θά πάω κάπου ἄλλοῦ. Δέν εἶναι ἔτσι ἡ ἀκρόαση ἑνός κηρύγματος ἢ ὁ ἐκκλησιασμός, Ὡ, ἄς πᾶμε καί ἐκεῖ... ἄς πᾶμε νά ἀκούσουμε λόγο Θεοῦ. Εἶναι δουλειά!

Στό σχολεῖό πῶς πᾶμε; Παίρνουμε τή σάκκα μας, παίρνουμε τά βιβλία μας, τά μολύβια μας, καθόμαστε στό θρανίο, μᾶς παίρνουν ἀπουσίες, μᾶς βάζουν βαθμό, σηκωνόμαστε, ἐξεταζόμαστε, γράφουμε ἐξετάσεις, καί ἔχουμε τήν προαγωγή ἢ τήν μή προαγωγή. Ἐκεῖ γιατί κάνουμε ἔτσι; Γιατί εἶναι σοβαρή ὑπόθεση. Ἐδῶ δέν εἶναι σοβαρή; Δέν εἶναι; Ἐχουμε δουλειά, ἀγαπητοί μου, καί νά τό πάρουμε στά σοβαρά!

Μή λέμε ἐκείνη τήν συνηθισμένη κουβέντα πού λένε πολλοί, ἅμα τούς πείς ὅτι ἀναστήθηκε ὁ Χριστός, ὅτι

32. Βλ. *Ματθ.* 7, 24-27.

θά ἀναστηθοῦν καί οἱ νεκροί καί ὅτι πρέπει νά ζήσουμε πνευματική ζωή, καί αὐτοί σοῦ ἀπαντοῦν: Ἔ, καλὰ εἶναι αὐτά ὅλα! Μά δέν σέ ρωτήσαμε, ἀδερφέ μου, νά μᾶς πεῖς ἂν εἶναι καλὰ ἢ ὄχι· ἀλλά αὐτά πού λές καλὰ, ξεκίνα τα, θέσε τα σέ ἐφαρμογή, βάλε ἀρχή. Καί ἡ ἀρχή εἶναι ἡ μετάνοια. Ἡ μετάνοια! Αὐτό λοιπόν πρέπει νά κάνουμε, ἂν θέλουμε νά μένουμε ὄρθιοι.

Ἀλλά, ἀκόμη, ὡς ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς ἀπιστίας θά εἶναι καί ὁ ἀπύθμενα διεφθαρμένος βίος, πού ἡ πρόκλησή του θά εἶναι καταλυτική, ὅπως συμβαίνει ὁμοίως καί σήμερα. Εἶναι τό δεύτερο σκέλος τοῦ πειρασμοῦ. Τό πρῶτο εἶναι τό θέμα τῆς πίστεως· τό δεύτερο εἶναι ὁ πειρασμός τοῦ ἠθικοῦ καί πνευματικοῦ βίου.

Ἐπάνω σ' αὐτό, ποιός θά μένει ὄρθιος, ὅταν σήμερα ὑπάρχουν *Σειρῆνες*, παντοῦ *Σειρῆνες*,³³ Σ' ὅποια γωνιά τοῦ δρόμου κι ἂν στρίψετε, οἱ *Σειρῆνες* καλοῦν στήν ἁμαρτία!

Ἀνοιξτε, παρακαλῶ, τήν *Σοφία Σολομῶντος* καί διαβάστε, καί θά δεῖτε ἐκεῖ πῶς περιγράφει κατά ἕναν ρεαλιστικότατο τρόπο ὁ σοφός Σολομών αὐτές τίς *Σειρῆνες*.

Παιδί μου, βλέπεις; νίέ μου, ἄκουσέ με. Αὐτή τήν γυναῖκα, τήν «ὑπανδρo», τήν παντρεμένη γυναῖκα, τήν βλέπεις; Περιμένει στήν πλατεία ἐσένα. Ὅταν θά σέ δεῖ, θά σοῦ πεῖ –θά κάνω μία προσπάθεια περιγραφῆς· ἀλλά ἐκεῖ εἶναι ὁ ρεαλισμός, στό κείμενο– θά σοῦ πεῖ:

33. Οἱ *Σειρῆνες*, γυναικεῖς θεότητες, σχετίζονταν μέ τό νερό, τόν ἔρωτα καί τόν θάνατο. Ἀκριβέστερα ὅμως φέρονται ὡς θαλάσσιοι δαίμονες τῆς ἐλληνικῆς μυθολογίας. Ἀπεικονίζονταν μέ ἀνθρώπινο γυναικεῖο κεφάλι καί σῶμα ἄρπακτικοῦ πουλιοῦ.

«Εσένα σέ περίμενα, καί ἄνοιξε ἡ καρδιά μου πού σέ εἶδα. Ξέρεις, ὁ ἄνδρας μου εἶναι σέ μακρινό ταξίδι. Τό σπίτι μου τό ἔχω φτιάξει πολύ ὠραῖο· ἔχει μέσα τάπητες τῆς Ἀνατολῆς καί ἀρώματα. Ἔλα ἀπόψε, ὅλη ἡ βραδιά θά εἶναι δική μας, νά μεθύσουμε στίς ἡδονές! Ἔλα!». Υἱέ μου –λέει ὁ σοφός Σολομών– πρόσεξε! τά ταμεῖα αὐτῆς εἶναι ταμεῖα θανάτου!³⁴

Καί ὅπως γράφει συμβολικά σ' ἓνα ποίημα κάποιος ποιητής σύγχρονος, ἥδη μακαρίτης, *Νά φύγουμε ἀπό τό παλάτι τῆς Λυμπηλαμαλάχ*.³⁵ Ἡ *Λυμπηλαμαλάχ* –συμβολικό ὄνομα– εἶναι αὐτή πού ξελογιάζει· εἶναι οἱ ἡδονές, οἱ ποικίλες ἡδονές! ἀπό τό μικρό τό ταβερνάκι μέ τό τσιπουράκι, τίς καφετέριες, τίς ντισκοτέκ καί τά πάρτυς, μέχρι τά χαρτοπαίγνια, τά μεθύσια, τά ναρκωτικά καί τίς ποικίλες ἀσωτίες! Ὅλα αὐτά σήμερα εἶναι οἱ πολλές καί μεγάλες Σειρῆνες.

Κι ἀκοῦτε τούς ἀνθρώπους καί σοῦ λένε: *Μά ὅλοι αὐτό κάνουν· ἐγώ θά κάνω κάτι τό διαφορετικό;*

Ὅταν ὅμως ὅλοι πέφτουν, ἐσύ δέν θά ἤθελες νά εἶσαι ὄρθιος; Ὅταν ὅλοι παθαίνουν γρίπη σέ μία ἐπιδημία, δέν θά ἤθελες ἐσύ νά μήν κολλήσεις γρίπη; Ὅταν ὅλοι οἱ φίλοι σου, ὅλοι οἱ καταστηματαρχες μέσα στήν πόλη, παθαίνουν πτώχευση ἐμπορική, δέν θά ἤθελες ἐσύ νά ἔχεις τά χρήματά σου ἐξασφαλισμένα; Ὅταν γίνει σεισμός καί πέσουν ὅλα τά σπίτια, δέν θά ἤθελες τό δικό σου τό σπίτι νά εἶναι ὄρθιο καί ἀρραγές;

34. Παρ. Σολ. 7, 1-27.

35. Πρόκειται ἴσως γιά τήν μάγισσα Κίρκη, ἡ ὁποία μέ μαγικά της ἡδύποτα προσπάθησε νά ξελογιάσει καί σαγηνεύσει τόν Ὀδυσσεά, κρατώντας τον κοντά της στό παλάτι της.

Σ^ο αὐτά ὅλα γιατί δέν θά ζήλευες τήν πτώση τῶν ἄλλων, καί τή ζηλεύεις στό θέμα τῶν διασκεδάσεων καί τῶν ἡδονῶν;

Ἀδελφοί μου, ὄρθιοι! Ἀδελφοί μου, ὄρθιοι πρέπει νά μείνουμε! Ὅρθιοι νά μείνουμε! Καί θά μείνει ὄρθιος αὐτός πού ἔχει τήν *ὑπομονή τοῦ Χριστοῦ*.³⁶ Καί ποιά εἶναι αὐτή ἡ *ὑπομονή τοῦ Χριστοῦ*; Εἶναι ἡ ὑπομονή πού μοῦ δίνει ὁ Χριστός, τήν ὁποία καί ὁ ἴδιος ἔδειξε. Εἶναι ἡ ὑπομονή στίς εἰρωνεῖες, ἡ ὑπομονή στούς πικροὺς χαρακτηρισμούς – ἄς μὴν πῶ ποιοί εἶναι αὐτοί οἱ πικροὶ χαρακτηριζοί, γιά τό πῶς θέλουν νά μέ παρουσιάξουν οἱ ἄνθρωποι τοῦ παρόντος κόσμου – ἀλλά προπαντός ἡ ὑπομονή στίς ποικίλες αὐτές ἐπιθέσεις τοῦ κακοῦ, πού εἶναι οἱ ἡδονές, πού εἶπα, καί τά συμφέροντα – ὦ, τά συμφέροντα! – τά οἰκονομικά συμφέροντα.

Ξέρετε ὅτι ὁ Μασονισμός, παρακαλῶ, εἶναι ἀκριβῶς ἓνας τέτοιος πειρασμός καί ὅτι πάρα πολλοί προσέρχονται σ' αὐτόν γιά νά ἔχουν εὐνοια κοινωνική, νά ἔχουν ἐπαγγελματική προβολή καί ἐπιτυχία καί σκαρφάλωμα; Τό γνωρίζετε αὐτό; Τί εἶναι λοιπόν ὁ Μασονισμός; Ἕνας πειρασμός συμφέροντος εἶναι. Ὅταν πεῖς ἐκεῖνο τό ὄχι στόν Μασονισμό, πού σέ καλεῖ νά καταταγεῖς στίς τάξεις του, μὴ σέ πειράζει ἂν δέν ἀνεβεῖς, μὴ σέ πειράζει ἂν σοῦ κάνουν οἰκονομικό ἀποκλεισμό καί σοῦ δημιουργήσουν προβλήματα· ἓνα ἔχει σημασία· νά μὴν ταραχθεῖς καί πεῖς: *Καί πῶς θά ἀποκτήσω ἀξιώματα; Καί πῶς θά ἀποκτήσω κοινωνικές θέσεις καί σχέσεις καί κοσμική προβολή;* Αὐτά ὅλα εἶ-

36. Βλ. Β' Θεσ. 3, 5.

ναι σκύβαλα. Σκύβαλα! Ἄν γνωρίζω πραγματικά τόν Χριστό, θά πῶ: *Κι ἐσεῖς καί οἱ προτάσεις σας στάχτη νά γίνετε, σκύβαλα νά γίνετε, γιατί τέτοιοι εἶστε! Ἐγώ δέν ἀρνοῦμαι τόν Κύριό μου· μένω ὁρθιος! Χίλιες φορές νά πεθάνω στήν ψάθα!*³⁷

Μεταφέρω ἀκριβῶς μιὰ φράση πού εἶπαν κάποτε οἱ Μασόνοι σέ ἓνα πρόσωπο, καί μάλιστα τῆς Ἐκκλησίας πρόσωπο, στόν Παντελεήμονα Ἀργυροκάστρου, Βορείου Ἡπείρου: *Θά πεθάνεις στήν ψάθα. Κι ἐκεῖνος ἀπάντησε: Ἄς πεθάνω στήν ψάθα! Καί πέθανε στήν ψάθα! Δέν ἔχει ὅμως σημασία. Ὅ,τι προσφέρει ὁ κόσμος, ἀγαπητοί μου, εἶναι σκύβαλα. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος τά εἶδε καί τά κατάλαβε, γιατί γνώρισε τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Καί ὅταν γνώρισε τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, εἶπε: «τά πάντα ἡγοῦμαι σκύβαλα εἶναι ἵνα Χριστόν κερδήσω»³⁸!*

Συνεχίζουμε: *Ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεῖς λάβῃ τόν στέφανόν σου*³⁹. Ἔρχομαι γρήγορα. Κράτα καλά αὐτό πού ἔχεις, γιά νά μή σοῦ πάρει κανεῖς τό στεφάνι σου.

Ἔρχεται τώρα ὁ Κύριος νά δώσει τήν τρίτη ὑπόσχεση-ἀμοιβή στόν ἐπίσκοπο τῆς Φιλαδελφείας, πού

37. Βλ. Θεοδωρήτου Κύρου, *Εἰς τὸ Ἄσμα Ἀσμάτων*, PG 81, 109C: «Τούτοις (τοῖς λόγοις) ἔοικε τὸ ὑπὸ τοῦ μακαρίου Παύλου· Ἄλλ' ἅτινά μοι ἦν κέρδη, ταῦτα ἤγημαι διὰ Χριστόν ζημίαν. Τοιοῦτόν ἐστι καὶ τό· Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκ ἔτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός. Τοιοῦτόν ἐστι τό· Τίς ἡμᾶς χωρίζει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις; ἢ στενοχωρία; ἢ λιμός; ἢ διωγμός; ἢ γυμνότης; ἢ κίνδυνος; ἢ μάχαιρα; καὶ τὰ ἐξῆς.»

38. Φιλίπ. 3, 8. Βλ. Γαλ. 2, 19-20.

39. Ἀποκ. 3, 11.

ἔδειξε τόση ἱεραποστολική δράση καί ὑπομονή· εἶναι ὁ στέφανος τῆς ζωῆς· καί ὁ στέφανος τῆς ζωῆς εἶναι ὅλο τό κέρδος καί ὁ μισθός στή μέλλουσα ζωή.

Λέει ὁ Κύριος, στό βιβλίο τῆς Ἀποκαλύψεως, στό 22ο κεφάλαιο, στίχος 12: «*Ἴδου ἔρχομαι ταχύ, καί ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἐκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἔσται αὐτοῦ*». Ἔρχομαι γρήγορα· καί ὁ μισθός μου εἶναι μαζί μου, γιά νά ἀποδώσω ἀνάλογα μέ τό ἔργο τοῦ καθενός. Καί στό εὐαγγέλιο τοῦ Ἰωάννου πάλι λέει: «*καί ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον*»⁴⁰.

Καί ὁ Κύριος ἔρχεται ὄντως γρήγορα. Τό τέρμα τοῦ κόπου καί τοῦ καύσωνος τῆς ἡμέρας τοῦ βίου εἶναι τόσο κοντά γιά τόν καθένα μας... ἀλλά καί τό τέρμα τῆς Ἱστορίας φαίνεται ὅτι δέν ἀργεῖ.

«*Κράτει ὃ ἔχεις*», κράτα αὐτό πού ἔχεις. Τί εἶχε ὁ ἐπίσκοπος τῆς Φιλαδελφείας; Εἶχε τήν πίστη, τήν καλή ὁμολογία καί τό ἱεραποστολικό ἔργο.

«*Κράτει ὃ ἔχεις*.» Μέ αὐτό τό δυνατὸ ρῆμα, *κρατῶ*, θέλει νά ὑπενθυμίσει στὸν ἐπίσκοπο ὅτι ἦταν δυνατόν νά χάσει ἐκεῖνο πού εἶχε ἐργαστεῖ. *Κράτα το καλὰ, μὴν τό χάσεις!* Καί τί εἶναι αὐτό, ἐν προκειμένῳ, πού μᾶς κάνει νά χάσουμε αὐτό πού δουλέψαμε; Εἶναι ἡ ἀπουσία τῆς προσοχῆς καί ἡ ἀμέλεια. Θά τὰ ἐπαναλάβω: ἡ ἀπροσεξία καί ἡ ἀμέλεια!

Γι' αὐτό σημειώνει ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης στήν δεύτερη ἐπιστολή του, στίχος 8: «*Βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσωμεν ἃ εἰργασάμεθα*». Προσέχετε τούς ἑαυ-

40. Ἰωάν. 4, 36.

τούς σας νά μή χάσουμε ἐκεῖνα πού ἔχουμε δουλέψει, «ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν», ἀλλά νά πάρουμε πλήρη μισθό. Βλέπετε λοιπόν, παρακαλῶ, πῶς μᾶς εἰδοποιεῖ, διά γραφίδος εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, τό Ἅγιο Πνεῦμα; Νά προσέξουμε νά μή χάσουμε αὐτά πού δουλέψαμε!

Καί τώρα τί λέει ἐδῶ; «ἵνα μηδεὶς λάβει τὸν στεφανὸν σου», νά μήν πάρει κανεὶς τό στεφάνι σου. Αὐτό θυμίζει στάδιο ἀθλητῶν, πού, ὅπως εἶναι γνωστό, στεφανώνεται μόνον ὁ πρῶτος· ὅχι οἱ ἄλλοι. Στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ὅμως τά πράγματα δέν εἶναι ἔτσι. Στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ στεφανώνεται καί ὁ πρῶτος καί ὁ δεύτερος καί ὁ πολλοστός καί ὁ τελευταῖος· ὅλοι στεφανώνονται. Δηλαδή καί ὁ Παῦλος στεφανώνεται, καί ἕνας ἀπλὸς ἅγιος, καί ἕνας ἀπλὸς ἀγωνιστής! Ὅλοι στεφανώνονται! καί ὁ πρῶτος καί ὁ τελευταῖος!

Αὐτό φανερώνει ἐξ ἄλλου καί ἡ παραβολή τῶν μισθωμένων ἐργατῶν· τὴν θυμᾶστε ἀπὸ τό Εὐαγγέλιο;

Κάποιος κύριος, ἀφέντης, βγῆκε νά μισθώσει ἐργάτες. Βρῆκε κάποιους στήν ἀγορά καί τούς λέει: Ἔχετε δουλειά; Ὅχι. Λοιπόν, πηγαίνετε στό ἀμπέλι μου νά δουλέψετε. Πόσο θέλετε; Ἐνα δηνᾶριο.

Στίς ἐννέα βγῆκε πάλι στήν ἀγορά ὁ οἰκοδεσπότης, βρῆκε καί ἄλλους καί τούς εἶπε: Ἔχετε δουλειά; Μήπως σᾶς μίσθωσε κανεὶς; Ὅχι. Πηγαίνετε στό ἀμπέλι μου, καί ὅ,τι εἶναι δίκαιο θά σᾶς δώσω.

Τό μεσημέρι, στίς δώδεκα καί στίς τρεῖς, ἔκανε τό ἴδιο.

Τό ἀπόγευμα στίς πέντε, μία ὥρα πρὶν βασιλέψει ὁ ἥλιος, δηλαδή μία ὥρα πρὶν τελειώσει ἡ ἐργατική ἡμέ-

ρα, τό μεροκάματο, βρῆκε πάλι ἐργάτες στήν ἀγορά. Τούς εἶπε κι αὐτούς: *Πηγαίνετε κι ἐσεῖς στό χωράφι μου, καί ὅ,τι εἶναι δίκαιο θά πάρετε.*

Ὅταν πῆγε μετά νά τούς πληρώσει, τούς πλήρωσε ὅλους τό ἴδιο. Ἄρχισε δέ νά πληρώνει ἀπό τούς τελευταίους. Ἔδωσε ὅσα χρήματα εἶχε συμφωνήσει μέ τούς πρώτους.

Οἱ πρώτοι, ὅταν εἶδαν νά δίνει στούς τελευταίους τό ἴδιο ἡμερομίσθιο πού εἶχε συμφωνήσει μέ αὐτούς, εἶπαν ἀπό μέσα τους: *Ἔ, ἐμᾶς τώρα ὅπωςδήποτε θά μᾶς δώσει περισσότερα.* Τούς ἔδωσε ὅμως τό ἴδιο.

Ἐκεῖνοι διαμαρτυρήθηκαν καί εἶπαν: *Μά ἐμεῖς ὑποστήκαμε τόν κόπο καί τόν καύσωνα ὅλης τῆς ἡμέρας –γιά τόν ὁποῖο καύσωνα σᾶς μίλησα προηγουμένως· εἶναι ὁ κόπος τῆς πνευματικῆς ζωῆς μέσα στή ζωή μας– κι ἐσύ μᾶς πληρώνεις τό ἴδιο;*

Καί τούς εἶπε ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος: *Φίλοι, τόσο δέν σᾶς συμφώνησα; Ἄν ἐγώ θέλω νά δώσω τόν ἴδιο μισθό, τό ἴδιο ἡμερομίσθιο καί στούς τελευταίους, ἐσᾶς τί σᾶς νοιάζει; Ἐάν τά μάτια τά δικά σας εἶναι πονηρά, ἐγώ εἶμαι ἀγαθός. Ἐγώ πληρώνω αὐτό πού νομίζω. Δικά μου δέν εἶναι τά χρήματα; Ἡ μήπως δέν ἔχω δικαίωμα νά χειριστῶ τά δικά μου ὅπως ἐγώ θέλω; Δέν μπορῶ;*⁴¹

Ξέρετε τί σημαίνει ἡ παραβολή αὐτή; Εἶτε ὡς ἀποστολος Παῦλος μπαίνω στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶτε ὡς μόλις σωζόμενος δίκαιος, καί ὁ Παῦλος καί ἐγώ ὁ μόλις σωζόμενος παίρνουμε τόν ἴδιο μισθό, πού λέγεται

41. *Μαθ.* 20, 1-16.

*Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Τό ἴδιο εἶναι· γιά ὅλους.*⁴²

Γιατί ὁμως ἐδῶ πέρα λέει πρόσεξε μή σοῦ πάρει τό στεφάνι ἄλλος; Τί σημαίνει αὐτό; Μήπως πράγματι ὑπῆρχε κίνδυνος νά χάσει τό στεφάνι του ὁ ἐπίσκοπος τῆς Φιλαδελφείας;

Κατ' ἀρχάς ἐδῶ πρέπει νά ποῦμε τό ἐξῆς· ὅτι ὁ ἐπίσκοπος ἐδῶ στή γῇ κινδύνευε ἀπό κάτι, ὅπως καί κάθε Χριστιανός· μήπως κουραστεῖ! μήπως κουραστεῖ στήν πνευματική ζωή, μήπως ἀποκάμει! ἐνῶ κάποιος ἄλλος, μέ τούς ἴδιους πειρασμούς, μπορεῖ νά στέκεται.

Ὡστε λοιπόν βλέπουμε ὅτι πραγματικά ὑπάρχει κίνδυνος νά κουραστοῦμε. Πόσοι, ἀλήθεια, εἶναι ἐκεῖνοι πού πρέπει νά ἐνισχυθοῦν ἀπό τούς ἄλλους, γιατί κινδυνεύουν νά μείνουν στόν δρόμο... κουράστηκαν!⁴³

Ἀλλά εἶναι καί κάτι ἄλλο, πού πρέπει νά τό προσέξουμε.

Ὅπως ξέρετε, ὅσοι μποῦν στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ θά εἶναι πολύ εὐτυχεῖς. Ἕνας μόνο λόγος θά ὑπάρχει πού θά τούς κάνει νά λυποῦνται· μόνο ἕνας. Ξέρετε ποιός εἶναι αὐτός, ἀγαπητοί μου; Τό γιατί στήν παρούσα ζωή δέν εἶχαν δουλέψει περισσότερο, γιά νά ἔχουν περισσότερη δόξα στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ! Διότι μᾶς λέει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ὅτι «ἀστήρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ»⁴⁴. Καί ναί μέν ἡ παραβολή τῶν μισθωμένων ἐργατῶν δείχνει ὅτι ὅλοι θά ἔχουν τή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ –γι' αὐτό λέμε ὅτι θά ἔχουν ὅλοι τόν ἴδιο μισθό, πού σημαίνει ὅλοι θά ἔχουν μπεῖ στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ–,

42. Βλ. *Τίτ.* 1, 4. *Ίούδα* 3.

43. Βλ. *Ματθ.* 10,22. *Ρωμ.* 14,1. 15,1. *Α΄ Κορ.* 10,24· 33. *Γαλ.* 6,2.

44. *Α΄ Κορ.* 15, 41.

ἀλλά μέσα στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ τά πράγματα θά κλιμακώνονται.

Καί γιατί θά συμβαίνει αὐτό;

Εἶναι ποτέ δυνατόν ἐγώ, ἐάν σωθῶ καί μπῶ στήν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ τελευταῖος, νά σταθῶ μέ τόν ἀποστολο Παῦλο σέ δόξα τό ἴδιο; Εἶναι δυνατόν ποτέ; Εἶναι καί θέμα δικαιοσύνης. Ἦ, ἂν τό θέλετε, καί τό ἀντίστροφο, στήν Κόλαση: Εἶναι δυνατόν ἐγώ, πού ἀπλῶς ἔλεγα ψέματα στή ζωή μου, ἔπινα καί λίγο κρασάκι καί μεθοῦσα κάπου-κάπου, δέν πείραζα κανέναν ἄνθρωπο, πού μπαίνω στήν Κόλαση, νά κολασθῶ τό ἴδιο μ' ἕναν Ἀννα καί Καϊάφα καί μ' ἕναν Νέρωνα; Εἶναι δυνατόν ποτέ; Δέν εἶναι θέμα δικαιοσύνης;

Λοιπόν, ἀγαπητοί μου, τό ἴδιο καί στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ· «ἀσθηρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ».

Ποιά ὅμως εἶναι αὕτη ἡ διαφορά; Ξέρετε; Ἴσως πεῖ κάποιος: Ἄ, ὥστε λοιπόν τάξεις ὑπάρχουν καί στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ;

Ἐξηγῶ. Καθόμαστε ὅλοι στίς κερκίδες ἐνός ἀρχαίου θεάτρου· ἡ σκηνή εἶναι μπροστά μας· οἱ ἡθοποιοί παίζουν. Τό θέατρο ἔχει τό σχῆμα αὐτό τοῦ χωνιοῦ, ὅπως εἶναι τά ἀρχαῖα θέατρα, καί βλέπουμε ὅλοι ἐξίσου καλά. Εἴτε βρισκόμαστε κάτω-κάτω ἢ στή μέση ἢ πάνω-πάνω, βλέπουμε καί ἀκοῦμε πάρα πολύ καλά, γιατί ὁ ἦχος μεταδίδεται στίς ἐσωτερικές πλευρές τοῦ χωνιοῦ. Δοκιμάστε το μέ ἕνα χωνί. Βάλτε στό κέντρο ἕνα κερδί, φυσᾶτε ὅσο θέλετε· τό κερδί δέν σβήνει, γιατί ὁ ἀέρας πηγαίνει ἀπό τά ἐσωτερικά τοιχώματα τοῦ χωνιοῦ, συνεπῶς καί ὁ ἦχος. Βλέπουμε καλά καί ἀκοῦμε καλά, σ' ὅποιο σημεῖο καί ἂν σταθοῦμε. Ἀλλά οἱ θεα-

τές διαφέρουν σέ κάτι· στήν μόρφωση πού ἔχουν νά κατανοήσουν τό θεατρικό ἔργο· ὁ ἓνας εἶναι τοῦ Δημοτικοῦ, ὁ ἄλλος εἶναι τοῦ Γυμνασίου καί ὁ ἄλλος εἶναι τοῦ Πανεπιστημίου. Πέστε μου, τώρα· δέν θά ἐννοήσουν τό ἔργο πού παίζεται διαφορετικά ὁ καθένας ἀνάλογα μέ τή μόρφωσή του; Προφανῶς, νάί.

Ἦ, λοιπόν, αὐτό θά συμβαίνει, ἀγαπητοί μου, καί στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ· θά ὑπάρχει διαφοροποίηση, αὐτό πού λέμε *διαφορά δόξης*. Ξέρετε τί εἶναι αὕτη ἡ *διαφορά δόξης*; Εἶναι ὅτι θά ὑπάρχει περισσότερη καί βαθύτερη θεωρία καί γνώση τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος θά βαθαίνει περισσότερο στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ ὅταν θά τό βλέπει, καί θά παίρνει περισσότερη μακαριότητα καί περισσότερη γνώση ἀπό ἐμένα, πού θά βαθαίνω λιγότερο στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ ὅταν τό βλέπω, καί θά παίρνω λιγότερη δόξα, δηλαδή λιγότερη μακαριότητα. Αὐτό εἶναι.⁴⁵

Πέστε μου λοιπόν· ἂν πραγματικά ἀγαπᾶτε τήν δόξα τοῦ Θεοῦ, δέν θά ζηλεύατε; Εἶναι ἡ μόνη λύπη πού θά ἔχουν οἱ ἅγιοι στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ· Ἄχ! γιατί νά μὴ δούλενα πιο πολύ στήν παροῦσα ζωή;⁴⁶

45. Βλ. ἱερ. Χρυσόστομον, *Εἰς τὴν Πρὸς Ῥωμαίους*, ΛΑ΄, PG 60: «Διὰ τοῦτο οὐδὲ ἐν τῇ βασιλείᾳ ἴση ἡ τιμή, οὐδὲ ἐν τοῖς μαθηταῖς πάντες ἴσοι, ἀλλ' οἱ τρεῖς τῶν ἄλλων προεῖχον, καὶ ἐν τούτοις αὐτοῖς τοῖς τρισὶ πολλὴ πάλιν διαφορά· πολλὴ γὰρ ἀκρίβεια παρὰ τῷ Θεῷ καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων. Καὶ γὰρ ἀστὴρ ἀστέρως διαφέρει ἐν δόξῃ, φησί. Καίτοι γε πάντες ἦσαν ἀπόστολοι, καὶ πάντες ἐπὶ δώδεκα θρόνους μέλλουσι καθῆσαι, καὶ πάντες ἀφῆκαν τὰ ἑαυτῶν, καὶ πάντες αὐτῷ συνῆσαν· ἀλλ' ὅμως τρεῖς ἐλάμβανε».

46. Μιά ἔμμεση μαρτυρία περὶ αὐτοῦ ἔχουμε καί ἀπὸ τό περιστατικό τοῦ ὁσίου Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου μέ τήν ἀγία Εὐφημία τήν

Καί ἐρχόμαστε τώρα, ἀγαπητοί μου, στὸν ἐπίλογο τῆς ἐπιστολῆς.

«Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ’ αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ Θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλήμ, ἣ καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν.»⁴⁷

«Ὁ νικῶν», ἢ «τῷ νικῶντι», εἶναι ἐπωδός σέ κάθε ἐπιστολῇ στὸν ἐπίλογό της, καὶ σημαίνει αὐτόν πού νικάει!⁴⁸

Ὁ Χριστός θέλει νικητές τῆς ζωῆς, ὅπως νικητῆς ὑπῆρξε καὶ ὁ ἴδιος, καὶ ὄχι νικημένους.⁴⁹ Καὶ ὁ νικητῆς εἶναι δυναμικός ἄνθρωπος, καὶ ὄχι παθητικός καὶ στατικός, ὅπως κατηγοροῦν συνήθως οἱ ἀπ’ ἔξω τοὺς ἀληθινούς Χριστιανούς.⁵⁰

Μεγαλομάρτυρα, ὅταν ἐκείνη τὸν ἐπισκέφθηκε στό κελλί του. Στόν θαυμασμό τοῦ Ὁσίου πῶς ἄντεξε τέτοια μαρτύρια, ἐκείνη τοῦ ἀπάντησε: Ἄν ἤξερα τί δόξα ἔχουν οἱ ἅγιοι, θά ἔκανα ὅ,τι μπορούσα νά περάσω πρὸς μεγάλα μαρτύρια! ὑπονοώντας προφανῶς ὅτι θά εἶχε καὶ μεγαλύτερη δόξα. (Βλ. Ἱερομ. Ἰσαάκ, *Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου*, ἐκδ. Καλύβης Ἀναστάσεως, Καψάλα, Ἅγιον Ὅρος 2004, σ. 224-228)

47. Ἀποκ. 3, 12.

48. Δέν εἶναι τυχαῖο τό ὅτι οἱ μετοχές «ὁ νικῶν» καὶ «τῷ νικῶντι» εἶναι ἐνεστωτικές, καὶ σημαίνουν τοὺς διαρκῶς ἀγωνιζομένους, μέχρι τό τέλος τῆς ζωῆς τους. Βλ. *Ματθ.* 10, 22. 24, 13. *Μάρκ.* 13, 13.

49. Πρβλ. *Ἰωάν.* 16, 33.

50. Βλ. ἱεροῦ Χρυσοστόμου, *Λόγος παραινετικός περὶ μετανοίας*, Α΄, PG 60, 693: «Οὐκ ἤκουσας τὸ γεγραμμένον, ὅτι Ὁ νικῶν κληρονομήσει τὰ αἰῶνια ἀγαθὰ, ἅπερ ἐν τῇ Ἀποκαλύψει Ἰωάννης ἐδήλωσε καὶ διηγήσατο, διαγωγὴν μετὰ τοῦ Δεσπότη τοῦ ὅλων καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων; καὶ ἕτερα πολ-

Ὁ Ναπολέων Λαπαθιώτης, ἓνας ποιητής μας, ἤδη μακαρίτης, σέ μιὰ συλλογή ποιημάτων του, ἐπιγράφει ἓνα ποίημα: *Οἱ νικημένοι τῆς ζωῆς*. Σᾶς διαβάσω ἓνα ἀπόσπασμα ἀπό τό ποίημά του:

*Ἐμεῖς, ἐμεῖς, τῆς ζωῆς οἱ νικημένοι,
μέ τά βασιλεμένα ἰδανικά...
Κι ἐμεῖς, ἓνα πρωῒ, εἶχαμε κινήσει,
μόλις ὁ κάμπος εἶχε κοκκινίσει,
μέ μάτια πού τά φλόγιζε ἡ χαρά,
κι ὅλοι γεροί κ' ἀγέρωχοι σάν Κροῖσοι!
–μά τά μεσάνυχτα εἶχαμε γυρίσει,
μέ καταματωμένα τά φτερά...⁵¹*

Στό τέλος, αὐτός ὁ ταλαίπωρος Ναπολέων Λαπαθιώτης, ἀφοῦ ἔφυγε ἀπό τόν Νικητή τῆς ζωῆς, τόν Ἰησοῦ Χριστό, αὐτοκτόνησε!⁵²

λὰ καί θαυμαστά διηγησάμενος, τέλος ἐπήγαγε λέγων· Ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα... Πολλῶν ἀγώνων χρεῖα, ἀδελφοί, πολλῶν ἰδρώτων, πολλῶν δακρύων καί πολλῆς δεήσεως καί ἐγκαρδίου ταπεινώσεως. Ποίῳ τρόπῳ χρησώμεθα; ποῖαν τέχνην ἐπινοήσωμεν; ποῖαν ἐφεύρωμεν μέθοδον, ἵνα μὴ ἐκπέσωμεν ἐκεῖνα τὰ σημανόμενα ἀγαθὰ, ἅπερ ἀπεκαλύφθη τῷ μακαρίῳ Ἰωάννῃ; τίνα ἐρωτήσωμεν καί διδάξει ἡμᾶς τὸν τρόπον, πῶς δυνηθῶμεν κληρονόμοι γενέσθαι τῶν ἀνεκφωνήτων ἐκεῖνων ἀγαθῶν, ὧν ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν;».

51. *Ποιήματα*, ἐκδ. Μαλλιάρης, Ἀθήνα 2016, σ. 23.

52. Τό 1927, μέ ἀνοιχτή ἐπιστολή πού δημοσίευσε στόν *Ριζοσπάστη*, ζητοῦσε ἀπό τόν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν νά τόν διαγράψει ἀπό τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Τό 1944 αὐτοκτόνησε στό σπίτι του μέ τό πιστόλι τοῦ πατέρα του, ἀνώτατου στρατιωτικοῦ. Ὁ ἴδιος φιλοξενοῦσε στό σπίτι του –κατά τά φαινόμενα, ἐν γνώσει τοῦ πατέρα του– νεαροὺς ἄνδρες τοῦ ὑποκόσμου. Ὁ ἴδιος θεωροῦσε τήν ὁμοφυλοφιλία ὡς μιὰ φυσιολογική, ἂν ὄχι ἀνώτερη, πύξελιγμένη μορφή σεξουαλικότητας» (Πέτρος Χαρτοκόλλης, *Ἰδανικοί αὐ-*

Τέτοιους νικημένους τῆς ζωῆς ἔχουμε, ἀγαπητοί μου, φάλαγγες καί στρατιές στή ζωή μας!... φάλαγγες καί στρατιές, ἐπειδή ἀκριβῶς ἀρνήθηκαν τόν Χριστό. Οἱ νέοι μέ τά ναρκωτικά, οἱ ρέμπελοι νέοι, οἱ νέοι οἱ παρατημένοι καί παραμελημένοι, τί λέτε; εἶναι ἢ δέν εἶναι οἱ νικημένοι τῆς ζωῆς; Οἱ νέοι πού τρέχουν πίσω ἀπό τίς ἀσωτίες καί τίς ἡδονές, τί λέτε; εἶναι ἢ δέν εἶναι οἱ νικημένοι τῆς ζωῆς;

«Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι.» Δηλαδή, ἐκεῖνον πού νικᾷ θά τόν κάνω στῦλο στόν ναό τοῦ Θεοῦ μου, καί δέν θά τόν ἀπομακρύνω ποτέ ἀπ' αὐτή τή θέση.

Ἐδῶ ἔχουμε μία πολύ ἐκφραστική εἰκόνα, πού δείχνει ὅτι ὁ πιστός καί νικῶν θά γίνῃ στῦλος στόν ναό τοῦ Θεοῦ.

Κατ' ἀρχάς ἡ εἰκόνα τοῦ στύλου ἔχει σχέση μέ τήν ἐπιγραφή τῆς ἐπιστολῆς, ὅπως εἶχαμε ἀναλύσει τήν περασμένη φορά, ὅπου ὁ Κύριος μιλάει γιά κλειδί καί θύρα. Ἐγώ εἶμαι ὁ κρατῶν τά κλειδιά τοῦ Δαυΐδ λέει, καί ἐγώ σοῦ ἄνοιξα θύρα.⁵³ Ὅμως κλειδιά καί πόρτα

τόχειρες, Ἑλληνες λογοτέχνες πού αὐτοκτόνησαν, Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας, Ἀθήνα 2003, σ. 74). Ὁ ἴδιος καταγράφει στό σημειωματάριό του: Ἄν ποτέ μοῦ δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νά γράψω τήν αὐτοβιογραφία μου, ἐκεῖνο πού πρέπει νά τονίσω, πρῶτο-πρῶτο, εἶναι τό ἐξῆς: ὅτι ποτέ, σέ καμία στιγμή τῆς ζωῆς μου, δέν θεώρησα ἐλάττωμα τήν ὑλική ἀποστροφή μου στή γυναῖκα καί τήν ἑλξη μου ἀπό τό ἴδιο μου τό φύλο. Ἀλλ' ἀπεναντίας, αὐτή τήν ιδιότητά μου τή θεώρησα πάντα ὄχι σάν ἀδυναμία, ἀλλά σάν μιά ὠραία καί καινούργια δύναμη, μιά προηγμένη καί ἀνώτερη τάση, γιά τήν ὁποία ἤμουν πάντα περήφανος! Καί οἱ ἄλλοι ἄς νομίζουν ὅτι θέλουν!... (ὁ.π. σ. 84)

53. Ἀποκ. 3, 7-8.

σημαίνει οικόδομή· καί συνεπῶς, ἀφοῦ μιλάει γιά οἰκοδομή, τότε μιλάει καί γιά στυλο.⁵⁴

Ἡ Φιλαδέλφεια, ὅπως θά ἔχετε ὑπ' ὄψιν, ἦταν κτισμένη ἐπάνω σέ ἡφαιστειογενές ἔδαφος, καί εἶχε ὑποστει πολλούς σεισμούς. Σ' ἓναν ἀπό αὐτούς, πού ἔγινε τό 17 μ.Χ. καί ἦταν τρομερός, εἶχε κατεδαφισθεῖ ὁλόκληρη ἡ πόλη! Συνεπῶς ἡ εἰκόνα τοῦ *στύλου*, πού περιέχεται σέ μία ἐπιστολή πρὸς μία σεισμογενή περιοχή, εἶναι πάρα πολύ ἐκφραστική, καί δείχνει ὅτι, καί ἂν ὁ σεισμός τῆς ἀπιστίας καί ποικίλης ἁμαρτίας ἰσοπεδώνει τά πάντα, ὁ νικητῆς τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀληθινός *στυλος* καί δέν πέφτει στούς πειρασμούς.⁵⁵

Ἀλλά ἐπειδὴ ἀκόμη ἐδῶ ἀναφέρεται ὅτι ὁ *στυλος* εἶναι στόν ναό τοῦ Θεοῦ, πρέπει νά ἐννοήσουμε τόν ναό τοῦ Σολομῶντος, πού εἶχε δύο *στυλους* χωνευτούς χάλκινους στό *αἰλάμ*, δηλαδή στόν πρόναο, πού ἦταν καί οἱ μοναδικοὶ *στυλοι* στόν ναό. Αὐτοὶ ἦταν ἀπό συμπαγῇ χαλκό, τό ὕψος τους ἦταν 18 πήχεις ὁ καθένας, δηλαδή 9 μέτρα περίπου, καί ἡ περίμετρος 14 πήχεις, δηλαδή 7 μέτρα, ἢ, ἂν θέλετε, ἡ διάμετρος του ἦταν 2,23 μέτρα. Αὐτά τά στοιχεῖα τά βρῖσκουμε στό *Γ' Βασιλειῶν*, 7ο κεφάλαιο, στίχοι 3 ἕως 9.

Ἡ εἰκόνα αὐτῆ τῶν *στύλων* τοῦ ναοῦ ἔδινε τήν ἀπόλυτη βεβαιότητα γιά τήν γερὴ στήριξη τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Συνεπῶς, ὁ *στυλος*, ἡ κολώνα, εἶναι τό σύμβολο τῆς ἀκλόνητης σταθερότητος ἀλλά καί τῆς ἐξ-

54. Βλ. Ὅμιλία 21η, ὑπόσημ. 2.

55. «Ὁ γὰρ νικητῆς τῶν ἐναντίων δυνάμεων, *στυλος* καὶ ἐδραῖωμα τῆς Ἐκκλησίας καθίσταται, ἀκίνητον ἐν αὐτῇ τὴν βάσιν ἔχων, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον.» (Ἀνδρέας, σ. 248BC). Βλ. *Α' Τιμ.* 3, 15.

έχουσας θέσεως τῶν ἀκραιφνῶν πιστῶν, καί φανερώ-
νει τό ἀμετάθετο τῆς πίστεώς τους καί τῆς ἀρετῆς τους
στό διηγεκός. Δέν πέφτουν ποτέ· εἶναι στῦλοι!⁵⁶

Ἐφ' ὅσον εἶναι ἀδύνατον νά ἀφαιρεθεῖ ὁ στῦλος
ἀπό μία οἰκοδομή χωρίς ἡ οἰκοδομή αὐτή νά βλαφτεῖ,
ἀφοῦ λέει ὅτι δέν θά βγεῖ αὐτός ὁ στῦλος ἔξω, καί ἐφ'
ὅσον πρόκειται περί τοῦ ναοῦ τοῦ Θεοῦ, πού ἐννοεῖται
ὅτι δέν πέφτει ποτέ, ἄρα ὁ στῦλος αὐτός μένει πάντα
στή θέση του. Συνεπῶς εἶναι ἀμετάθετος, ἀμετάβλητος
καί σέ περίοπτη θέση ὁ Χριστιανός.

Ἀλλά πρέπει νά σᾶς πῶ ὅτι ἐδῶ ὁ ναός τοῦ Θεοῦ
δέν πρέπει νά ἐκληφθεῖ κατά γράμμα. Ἄν λάβουμε ὑπ'
ὄψιν τό 21ο κεφάλαιο τῆς Ἀποκαλύψεως, στόν στίχο
22, πού μιλάει γιά τή νέα Ἱερουσαλήμ, πού κατεβαίνει
ἀπό τόν Οὐρανό, ἐκεῖ, στή νέα Ἱερουσαλήμ, δέν ὑπάρ-
χει ναός. Δέν ὑπάρχει. Πρέπει λοιπόν νά ἐννοήσουμε
ὅτι ἐδῶ εἶναι εἰκονικό, εἶναι μία εἰκόνα, μία σκηνή,
πού δείχνει ὅτι ὁ Θεός κατοικεῖ στήν Ἐκκλησία του·
δηλαδή ὁ πιστός γίνεται τό κατοικητήριο τοῦ Θεοῦ!⁵⁷

Ἀκολουθεῖ ἡ ἐπαγγελία μιᾶς τριπλῆς καταγραφῆς
ὀνομάτων στούς πιστούς. Ποῦ θά γίνει αὐτή ἡ κατα-
γραφή; Θά γίνει στόν στῦλο ἢ στό μέτωπο τοῦ πιστοῦ.
Λέει: *«Καί γράψω ἐπ' αὐτόν –εἴτε στόν πιστό εἴτε στόν
στῦλο, παρομοιάζοντας τόν πιστό μέ στῦλο, τό ἴδιο εἶ-
ναι– τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου καί τὸ ὄνομα τῆς πόλεως
τοῦ Θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλήμ, ἡ καταβαίνει
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, καί τὸ ὄνομά μου*

56. Πρβλ. Α' Κορ. 15, 58.

57. Βλ. Α' Κορ. 3,16-17. 6,15. 14,25. Ἰωάν. 14,20-23. Ρωμ. 8,9-11.
Β' Κορ. 6,16-18. Γαλ. 2,20. Ἐφεσ. 2,21-22. 3,17. Β' Τιμ. 1,14. κ.ά.

τὸ καινόν.»⁵⁸.

Ἐπῆρχε ἡ συνήθεια στήν ἀρχαιότητα οἱ κύριοι νά θέτουν τό ὄνομά τους –κάποτε μέ πυρωμένο σίδηρο– στά μέτωπα ἢ στήν πλάτη τῶν δούλων τους, ὥστε αὐτοί νά μή δραπετεύουν, δηλαδή γίνουν φυγάδες, ἀλλά νά τούς βροίσουν.

Ἀκόμη, ὁ φυσικός πατέρας ἐπιθέτει τό ὄνομά του στά παιδιά του· ὅπως: Ἀθανάσιος *Μυτιληναῖος*. Αὐτό εἶναι τό ἐπίθετό μου, δηλαδή τοῦ πατέρα μου· πῆρα τό ὄνομα τοῦ πατέρα μου. Ὁ πατέρας μου λοιπόν, ὁ φυσικός μου πατέρας, ἔβαλε ἐπάνω μου τό ὄνομά του, ὥστε νά λέει: *Αὐτός εἶναι ὁ γιός μου, εἶναι τό παιδί μου*. Ὁ σύζυγος, ἐπίσης, δίνει τό ἐπίθετό του στή σύζυγό του. Ἀλλάζει τό ἐπίθετό της ἡ κοπέλα καί παίρνει αὐτό τοῦ συζύγου της.⁵⁹ Ἀλλά καί ὁ ιδιοκτήτης ἐπιθέτει τό ὄνομά του ἐπάνω στά ζῶα του, σέ ἀντικείμενα, ἀλλά καί σέ τοποθεσίες ἀκόμη.

Συνεπῶς ἡ ἐπίθεση ὀνόματος δηλώνει τόν ιδιοκτήτη καί τήν κατοχή του. Ὅταν λοιπόν λέει ὅτι ὁ Χριστός ἐπιθέτει ὀνόματα πάνω στόν πιστό, τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ πιστός ἀνήκει στόν Θεό!

Ὁ Χριστός λοιπόν, βάζοντας ἐδῶ ἓνα τριπλό ὄνομα στόν πιστό, τί θέλει νά ἐκφράσει;

Πρῶτον. Ὅταν λέει «καί γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου», θέλει νά τονίσει τό ὄνομα τοῦ ιδιοκτήτου, ὅτι ὁ πιστός ἀνήκει στόν ιδιοκτήτη του, στόν Θεό, ὅτι εἶναι τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος.

58. Ἀποκ. 3, 12.

59. Μέχρι τόν Φεβρουάριο τοῦ 1983, ἡ γυναίκα, μέ τόν γάμο της, ἄλλαξε ἐπίθετο καί ἀποκοῦσε αὐτό τοῦ συζύγου της.

Δεύτερον. Ὅταν λέει «τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ Θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλήμ, ἣ καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου», θέλει νά τονίσει τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἐκείνης τῆς ὁποίας τυχαίνει νά εἶναι πολίτης ὁ πιστός, ὁ ἄνθρωπος τῆς νέας Ἱερουσαλήμ, ὁ ἄνθρωπος τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Καί τρίτον. Ὅταν λέει «καὶ γράψω ἐπ' αὐτόν... τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν», θέλει νά ἐκφράσει ὅτι ὁ πιστός θά πάρει τὸ καινούργιο ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Πρῶτα λέει τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου, μετὰ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ Θεοῦ μου, τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ τώρα τὸ καινούργιο ὄνομά μου.⁶⁰

Ποιό εἶναι ὅμως αὐτό τὸ καινούργιο ὄνομα τοῦ Χριστοῦ; Ἴσως πρόκειται περὶ τοῦ ὀνόματος Λόγος. Διότι σὸ ἴδιο βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως λέει γιὰ τὸν Ἰησοῦ ὅτι ἔχει «ὄνομα γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ αὐτός, καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον ἐν αἵματι, καὶ κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ»⁶¹. Δηλαδή, ἔχει ὄνομα γεγραμμένο τὸ ὁποῖο κανεὶς

60. «Τὸ δὲ "Θεοῦ μου" ἀνθρωπίνως περὶ τοῦ Πατρὸς εἴρηκεν, ὡς σὰρξ δι' ἡμᾶς ἀτρέπτως γενόμενος» (Ἀνδρέας, σ. 248CD). «Προεῖρηται ὅτι τὸ "Θεοῦ μου" οὐχ οὕτω τῆς ἐν τῷ Χριστῷ θείας φύσεως ἐνθεωρουμένης ἀναιρετικόν, ὅσον τῆς συνουσιώσεως παραστατικόν. Τὸ γὰρ ἀδιάσπαστον εἶναι, τὴν τῶν δύο φύσεων ἔνωσιν, θεότητος, φημί, καὶ ἀνθρωπότητος, ἐν τῇ κατὰ τὸν Κύριον Ἰησοῦν ὑποστάσει, καὶ μέχρις ἐννοίας ψιλῆς, εἴ καὶ ἀσυγχύτως, παριστά. Ἀντιδιδάσι γὰρ ἀλλήλοις ὑπὲρ κατάληψιν ἀνθρωπίνην οἰκειωτικῶς τὰ θεῖα τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τὰ ἀνθρώπινα τοῖς θεοῖς ιδιώμασι.» (Ἀρέθας, σ. 558D) Βλ. π. Ἀθανασίου Μυτιληναίου, Ἡ Ἀποκάλυψις, Τόμ. Α', Ὁμιλία 11η, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Κομνηνείου, Στόμιο 2023, σχόλια σὸ Ἀποκ. 2, 7.

61. Ἀποκ. 19, 12-13.

δέν γνωρίζει παρὰ μόνον αὐτός, καί εἶναι περιβεβλημένος μέ ἱμάτιο βαμμένο μέ αἷμα –εἶναι ὁ ἐνανθρωπήσας Θεός– καί τό ὄνομα μέ τό ὁποῖο ἀποκαλεῖται ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ.

Ἀλλά θά πεῖτε ὅτι ἐμεῖς ξέρουμε τί εἶναι τό ὄνομα ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ.

Ἀγαπητοί μου, μπορεῖ νά λέμε ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἀλλά δέν καταλαβαίνουμε καί πολλά πράγματα. Ἀφήστε ὅτι, ἀπό θεολογικῆς πλευρᾶς, τόμοι ὁλόκληροι ἔχουν γραφεῖ μέσα στήν Ἱστορία, στήν προσπάθεια νά καταλάβουμε τί σημαίνει ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ! Λέμε: *Πατήρ, Λόγος, Πνεῦμα*. Γιατί λέγεται Λόγος; Εἶναι ἓνα μυστηριῶδες ὄνομα! Ὅπως στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ θά ἀποκαλυφθεῖ στούς πιστούς τό τί σημαίνει ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, τό δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος! Μόνο ὁ Θεός Λόγος γνωρίζει τί εἶναι τό ὄνομα αὐτό.⁶²

Πάντως αὕτη ἡ τριπλή ὀνοματοθεσία ἐκφράζει τόν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ, τόν ἄνθρωπο τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καί τόν ἄνθρωπο τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ Λόγου. Λέω: τί δόξα! τί τιμή! καί τί μακαριότητα!

Ἀγαπητοί μου, γιά μιᾶ ἀκόμη φορά πρὸς τόν καθένα ἀπό μᾶς ἀποτείνεται ἡ προτροπή: «Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.»⁶³. Ἄς

62. Πρβλ. Ἦσ. 56, 5. 62, 2. Ἀποκ. 19, 12-13. Ἡ τριπλῇ ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ ἐπανάληψις τῆς τρυφερᾶς ἐκφράσεως «τοῦ Θεοῦ μου» (πρβ. γ' 2 κλπ. καί Ἰωάν. κ' 17) ἀναδεικνύει τήν ἐννοίαν τῶν εἰς ἃ ἀναφέρεται πραγμάτων (Μπρατσιώτης, σ. 109). Πρόκειται γιά τό «ὑπὲρ πᾶν ὄνομα» (Φιλιπ. 2, 9), δηλαδή μιᾶ λέξη πού ἀδυνατεῖ νά ἐκφράσει τήν ἀντίστοιχη πραγματικότητα τήν ὁποία δηλώνει. Βλ. *Ψαλμ.* 8, 2· 10.

63. Ἀποκ. 3, 13.

δώσουμε λοιπόν προσοχή στά κρείττονα αὐτά χαρίσματα,⁶⁴ πού εἶναι τά ὀνόματα αὐτά, τά ὑπερουράνια. Ὡς ξεκολλήσουμε πιά ἀπό τή γῆ. Ὡς ζηλέψουμε τά ἀληθινά, τά μόνιμα, τά ἀθάνατα, τά αἰώνια. Ὡς γίνουμε σκεύη ἐκλεκτά τοῦ Θεοῦ, πού τ' ὄνομά του θά εἶναι γραμμένο ἐπάνω στά μέτωπά μας. Καί τότε, μαζί μέ τόν ἀπόστολο Παῦλο, θά λέμε: «ἐάν τε ζῶμεν ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ Κυρίου ἐσμέν»⁶⁵, εἴτε ζοῦμε εἴτε πεθαίνουμε, ἀνήκουμε στόν Θεό.

Κυριακή, 3 Μαΐου 1981

64. Βλ. Α΄ Κορ. 12, 31.

65. Ρωμ. 14, 8.